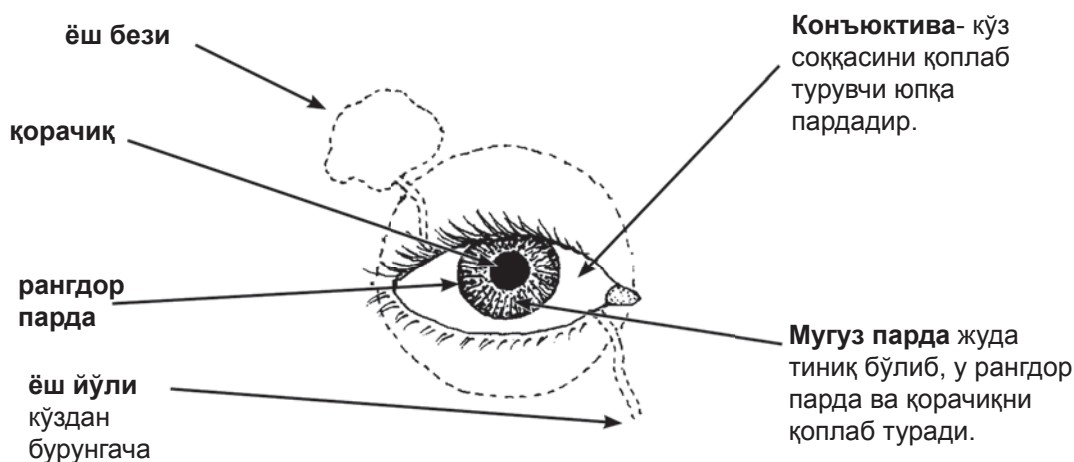

Кўз Касалликлари

БОБ

КЎЗ АНАТОМИЯСИ (ТУЗИЛИШИ) - ЁКИ КЎЗ НИМАДАН ИБОРАТ

ХАВФЛИ БЕЛГИЛАР

Кўз жуда нозик аъзо бўлиб, кўп эътибор талаб қилади.

Қуйидаги хавфли белгилардан бирортаси пайдо бўлса, тез тиббий ёрдамга муружаат қилинг:

1. Кўз соққасининг кесилиши ёки ёрилиши натижасида ҳосил бўлган (ичигача ўтган) ҳар қандай жароҳатларда.
2. Мугуз пардасида оғриқли кул ранг доғ пайдо бўлиши ва атрофининг қизариб кетиши (мугуз пардасининг яраси).
3. Кўз ичидаги қаттиқ оғриқ (глаукома ёки кўз рангдор пардасининг яллиғланиши).
4. Кўз ичи ёки бош оғриганда кўз қорачиқларининг жуда ўзгариб кетиши.

Кўз қорачиқлари орасидаги фарқлар мия шикастланиши ёки чайқалиши, кўз жароҳатланиши, глаукома ёки кўз рангдор пардасининг яллиғланишидан келиб чиқиши мумкин. (Қорачиқларнинг бироз фарқ қилиши баъзи одамларда учраб туради.)

5. Кўз мугуз пардасининг орқасида қон тўпланиши (420-бет).

6. Бир ёки иккала кўзнинг хира тортиб қолиши.

7. Кўз антибиотик мазини 5,6 кун ишлатгандан кейин ҳам тузалиб кетмайдиган ҳар қандай инфекция ёки яллиғланиш ҳодисалари.

КЎЗ ЖАРОҲАТЛАНИШИ

Кўз соққасининг ҳар қандай жароҳатланиши хавфлидир, чунки у кўрликка олиб келиши мумкин. Ҳатто **мугуз** пардасининг (кўз қорачиғи ва рангдор пардани қоплаб турувчи тиниқ парда) кичик кесилиши ҳам, агар унга тўғри даво қилинмаса, у инфекцияланиб, кўриш қобилиятига шикаст етказиши мумкин.

Агар кўз жароҳати чуқур ва кўзнинг рангдор пардаси (кўз оқи, қават тагида жойлашган) (кўз пигменти)гача етган бўлса, бу ҳолат жуда хавфли ҳисобланади.

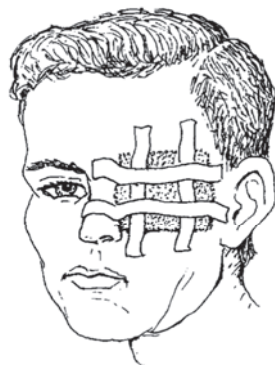
Агар зарбдан бўлган жароҳат (мушт билан ургандек) кўз соққасининг қон билан тўлишига сабаб бўлса, кўз хавф остидадир (420-бет). Агар оғриқ бир неча кундан сўнг бирданига кучайса, бу жуда хавфлидир, чунки у ўткир глаукома бошланганидан дарак беради. (415-бет).

Даволаш:

◆ Агар, касал жароҳатланган кўз билан ҳали ҳам яхши кўра олса, кўзга ишлатиладиган антибиотик мазидан (680-бет) қўйинг ва

уни юмшоқ, қалин боғлам билан қопланг. Агар кўз бир ёки икки кунда тузалавермаса, тиббий ёрдамга мурожаат қилинг.

◆ Агар, касал жароҳатланган кўзи билан яхши кўра олмаса ва жароҳати чуқур бўлса ёки кўз мугуз пардасининг орқасида қон бўлса (420-бет), кўзга тоза боғлам қўйинг-да, тезда тиббий ёрдамга мурожаат қилинг. **Кўзни устидан босманг.**

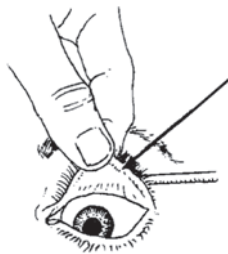
◆ Кўз соққасида ўрнашиб қолган тикон ёки турли парчаларни **олишга ҳаракат қила кўрманг.**

Тиббий ёрдамга мурожаат қилинг.

КЎЗДАГИ ЗАРРАНИ ҚАНДАЙ ОЛИШ КЕРАК

Кўзига зарра тушган одам кўзини юмиб чап, ўнг, баланд ва паст томонга қарасин. Ёки сиз унинг кўзини очиб турганингизда баланд ва пастга қарасин. Бунда кўз кўп ёш чиқаради ва кўпинча кирлар ўз-ўзидан ёш билан чиқиб кетади.

Кир ва қум заррасини чиқариш учун кўзингизни тоза сув билан ювинг (410-бет) ёки тоза латтанинг бир бурчагини ёки намланган пахтани ҳам ишлатишингиз мумкин. Агар кир зарраси юқори қовоғингиз остида бўлса, қовоқни ингичка чўп устига ағдаринг. Сиз шундай қилганингизда одам пастга қараб турсин.

Ушбу заррача кўпинча қовоқ қирғоғидаги кичик тарновчада бўлади. Уни тоза латта билан олиб ташланг.

Агар сиз заррани осонликча олиб ташлай олмасангиз, махсус кўз учун ишлатиладиган антибиотик мазидан кўзга қўйиб, тиббий ёрдамга мурожаат қилинг.

КЎЗНИНГ КИМЁВИЙ МОДДАЛАРДАН КУЙИШИ

Кўзига ишқор, оҳак суви, бензин ёки пестицидларнинг тушиши хавфли бўлиши мумкин. Кўзни очиқ тутинг. **Тезда кўзингизни тоза, совуқроқ сув билан ювинг ва 30 минут давомида** ёки оғриғи қолгунга қадар чайиб туринг. Игнасиз шприцга сув тўлдириб кўзга сочиш яхши натижа беради. Бунда соғлом кўзингизга сув туширмасликка ҳаракат қилинг.

КЎЗЛАР ҚИЗАРИШИ ВА ОҒРИШИНИНГ БОШҚА САБАБЛАРИ.

Турли муаммолар кўзни қизартириши ва оғритиши мумкин. Тўғри даволаш кўпинча касаллик сабабини тўғри топишга боғлиқ, шунинг учун кўзни диққат билан текшириб, мавжуд бўлиши эҳтимоли бор ҳар бир белгини яхшилаб излаб кўринг. Ушбу жадвал касаллик сабабини топишга ёрдам бериши мумкин.

кўзга бирор нарсанинг тушиши (кир зарраси каби) (409-бет)	одатда фақат бир кўзга таъсир қилади; қизариш ва ҳар хил оғриқ бўлади
куйиш ёки заҳарли суюқликлар (410-бет)	битта ёки иккала кўз; қизариш ва ҳар хил оғриқ
конъюнктивит (411-бет) Аллергик тумов (аллергик конъюнктивитлар, 307-бет) трахома (411-бет) қизамиқ (558-бет)	одатда иккала кўзда бўлади (лекин бир кўзда бошланиб, кейинчалик кучайиши мумкин) одатда кўзнинг ташқи қирғоғи қизариб туради. „ачиштирувчи“ оғриқ, одатда енгилроқ
ўткир глаукома (415-бет) рангдор парданинг яллиғланиши (414-бет) муғуз пардасининг шилиниши ёки унга яра чиқиши (419-бет)	одатда фақат битта кўз зарарланади; муғуз пардасига яқин жойларнинг қизариши оғриқ одатда жуда кучли бўлади

КОНЪЮКТИВИТ (КЎЗНИНГ ШАФАҚ БОСИШИ (КЎЗ ШИЛПИҚ ПАРДАСИ ЯЛЛИҒЛАНИШИ))

Ушбу инфекция битта ёки иккала кўзнинг қизаришига, йиринглашига ва бир қадар ачишиб туришига олиб келади. Қовоқлар кўпинча ухлагандан сўнг ёпишиб қолади. Бу касаллик кўпроқ болаларда учрайди.

Даволаш:

Дастлаб кўзни қайнатилган сувга ҳўлланган латта билан йирингдан тозаланг, сўнг кўзга ишлатиладиган антибиотик мазидан қўйинг (680-бет). Пастки қовоқни бироз ўзингизга тортинг ва **ичига** маздан (суртмадан) бироз қўйинг, мана бундай қилиб: мазьни кўз устига қўйишдан фойда йўқ.

ОГОҲ БЎЛИНГ:
Тюбикни кўзга
теккизмаңг.

Олдини олиш:

Конъюктивит касаллиги жуда юқумли бўлади. Инфекция осонгина бир одамдан иккинчисига ўтади. Конъюктивити бор бола бошқа болалар билан ўйнаши ёки ухлашига ёки битта сочиқдан фойдаланишига йўл қўйманг. Кўзни ушлагандан сўнг қўлингизни ювинг.

ТРАХОМА (ШИЛПИҚ)

Трахома(шилпиқ) сурункали инфекцион касаллик бўлиб, секин-аста оғирлашиб боради. У бир ойдан бир неча йилгача давом этиши мумкин. Агар вақтида даволанмаса, кўрликка олиб келиши мумкин. У кўзга қўл теккизиш ёки пашшалар орқали юқади ва кўпинча аҳоли зич жойларда учрайди.

Белгилари:

• Трахома оддий конъюнктивит каби кўзнинг қизариши, ёшланиши билан бошланади.

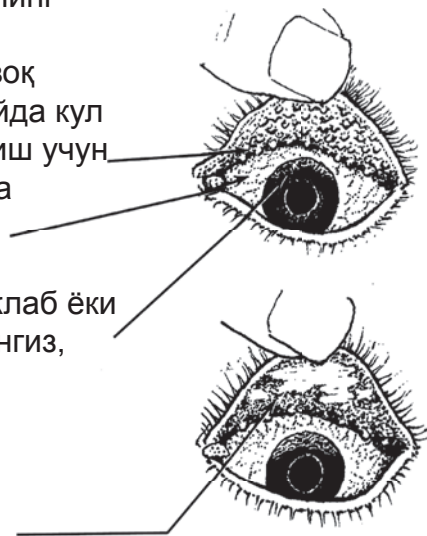
• Бир ой ёки кўпроқдан сўнг юқори қовоқ остида фолликул деб аталадиган майда-майда кул ранг пуфакчалар пайдо бўлади. Уларни кўриш учун расмда кўрсатилгандек қилиб қовоқни орқага ағдаринг.

• Кўз оқи бироз қизарган бўлади.

• Бир неча ойдан сўнг, агар сиз синчиклаб ёки катталаштирувчи ойнак орқали кўзга қарасангиз, сиз мугуз парда юқори бурчагининг кул ранг тусга кирганини кўришингиз мумкин, бунинг сабаби, унинг ичида янги жуда кичкина қон томирлар(паннус) пайдо бўлганлигидир.

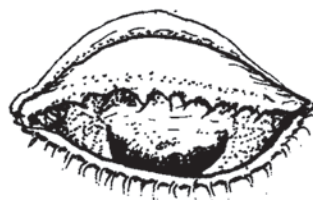
• Фолликул ва паннус бўлса, бунинг трахомалигига деярли шубҳа йўқ.

• Бир неча йилдан сўнг фолликуллар ўзидан сўнг оқ чандиқлар қолдириб йўқола бошлайди.

Чандиқлар қовоқни қалинлаштиради ва кўзни очиб, юмишга халақит бериши мумкин.

Чандиқлар киприкларни кўз ичига тортиши, натижада, мугуз пардасининг шилиниши ва кўрликка олиб келиши ҳам мумкин.

Трахомани даволаш:

Тетрациклин (637-бет)таблеткасини 2-3 ҳафта ичинг ва кўзга кунига 3 маҳал Тетрациклин мазидан қўйинг.

Олдини олиш:

Трахомани эрта ва тўла даволаш орқали биз унинг бошқаларга тарқалишининг олдини олишимиз мумкин. Трахомаси бор одам билан яшовчи одамлар, айниқса, болалар ўз кўзларини тез-тез текширтириб туришлари ва касаллик белгилари пайдо бўлган заҳотиёқ даволанишлари керак. Юзни ҳар куни ювиб туриш ҳам трахоманинг олдини олишга ёрдам беради. Шунингдек, қўлланмада келтирилган Тозалик Қоидаларига риоя қилиш жуда муҳимдир.

Тозалик - трахоманинг олдини олишга ёрдам беради.

ЯНГИ ТУҒИЛГАН ЧАҚАЛОҚЛАР КЎЗЛАРИНИНГ ЯЛЛИҒЛАНИШИ (ЧАҚАЛОҚ КОНЪЮКТИВИТИ)

Агар биринчи 2 кун ичида чақалоқнинг кўзлари қизариб, шишиб чиқса ва кўп йиринг боғласа, бу **бленорея** (кўзда ривожланадиган сўзак) деган касаллик бошланиши деб ҳисобланади ва **гонорея** (сўзак)дан (290-бет) далолат беради. Бола кўр бўлиб қолмаслиги учун, касалликни дарҳол даволаш керак. Агар кўз инфекцияси бола туғилганидан 1 -3 ҳафтадан сўнг бошланса, у **хламидиоз** касаллигига учраган бўлади. Бола бу касалликларнинг бирини ёки иккаласини ҳам онасидан туғилаётганда юктириб олган бўлади. Ҳозир туғруқхоналарда бола туғилиши билан бленореяга қарши эҳтиёт чоралари кўрилади.

Гонореяни даволаш:

◆ Канамициндан 50 мг. дан 75мг. гача укол қилинг (430-бет). Пенициллин ҳам баъзан ёрдам беради: Бензилпенициллин-натрийдан 200.000 ЕД. дан кунига 2 маҳалдан 3 кун давомида қилиш етарлидир. Ёки Т-исептол сиропидан кунига 2 маҳал 1/2 чой қошиқдан бир ҳафта давомида ичиринг (641-бет). (Агар иложи бўлса, Цефтриаксон 125 мг. миқдорида бир марта қилиш энг яхши даводир.)

◆ Шунингдек тетрациклинли кўз мазидан қўйинг: биринчи куни чақалоқнинг кўзига маздан ҳар соатда, кейинчалик 2 ҳафта давомида кунига 3 маҳалдан қўйиб турасиз. (Аввал 410-бетда айтилгандек қилиб, кўзни йирингдан тозаланг.)

Хламидиозни даволаш:

Юқорида айтилгандек қилиб тетрациклин мази билан даволанг. Шунингдек эритромицин сиропидан 2 ҳафта давомида кунига 4 маҳал 30 мг.дан ичиринг. (Бу хламидиоз билан оғриётган болаларда кўп учрайдиган зотилжамнинг олдини олади.)

Олдини олиш:

Айниқса, оналарида ушбу касалликлар бўлса ёки оталари сийишга қийналса (оғриқ сезса), улардан туғилган барча чақалоқлар кўзлари гонорея ва хламидиозга қарши ҳимояланиши керак. (Оналар ўзлари билмаган ҳолда гонорея ёки хламидия билан оғриши мумкин.) Бола туғилиши биланоқ унинг иккала кўзига ҳам фақат бир марта Кумуш нитратнинг 1% ли эритмасидан бир томчи томизинг. Ёки чақалоқ кўзига Тетрациклин ёки 0,5% ли Эритромицин мазидан қўйинг (611-бет). Агар боланинг кўзлари гонорея ёки хламидиоз билан касалланса, унинг ота-онаси ҳам ушбу инфекцияларга қарши даволаниши керак (437-бет).

ИРИТ (КЎЗ РАНГДОР ПАРДАСИНИНГ ЯЛЛИҒЛАНИШИ)

НОРМАЛ КЎЗ

ИРИТИ БОР КЎЗ

Белгилари:

„ қорачиқ кичиклашган, чегаралари кўпинча нотекис рангдор парданинг атрофи қизғиш ва қаттиқ оғрийди

Ирит кўпинча бир кўзда бўлади. Оғриқ бирдан ёки аста-секин бошланиши мумкин. Кўздан кўп ёш оқади. Ёруғликда кўз кўпроқ оғрийди. Кўз соққасига тегилганда оғрийди. Конъюктивитдаги каби йиринг бўлмайди. Кўзнинг кўриши хиралашади. **Бу тезлик билан даво қилиш зарур бўлган ҳолатдир.** Антибиотикли мазьлар бунга ёрдам бермайди. **Тиббий ёрдамга мурожаат қилинг.**

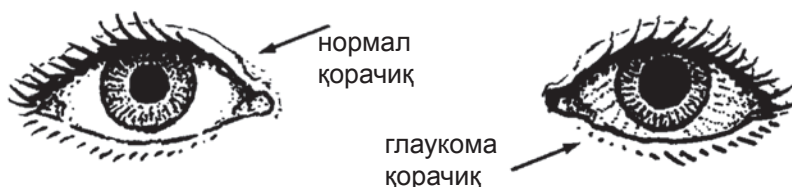
ГЛАУКОМА (КЎКСУВ)

Ушбу хавfli касаллик кўз ички босимининг ортишидан келиб чиқади. У кўпинча 40 дан ошган одамларда учрайди ва одатда кўрликка олиб боради. **Кўрликнинг олдини олиш учун глаукома белгиларини вақтида билиб, тез тиббий ёрдам олиш керак.**

Глаукоманинг 2 тури мавжуд.

ЎТКИР ГЛАУКОМА.

Бу бош ёки кўзда бирдан қаттиқ оғриқ туриши билан бошланади. Кўз қизариб, хиралашади. Кўз соққасига тегилганда мрамардек қаттиқ бўлиб сезилади. Одам қайт қилади. Оғриётган кўзнинг қорачиғи соғлом кўз қорачиғига нисбатан каттароқ бўлади.

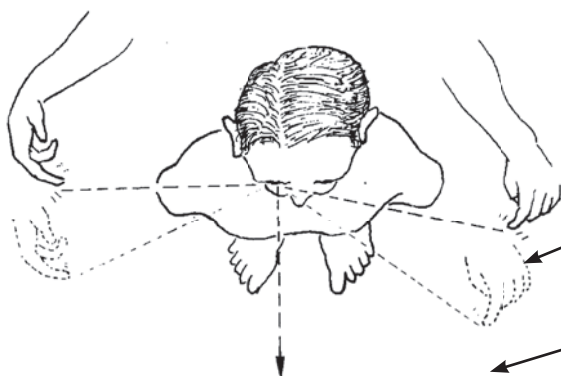

Агар ўткир глаукомага тез даво қилинмаса, у бир неча кун ичида кўрликка олиб келиши мумкин. Бу ҳолатда кўпинча операция қилинади. **Тез тиббий ёрдамга муурожаат қилинг.**

СУРУНКАЛИ ГЛАУКОМА

Кўз босими аста-секин кўтарилади. Одатда ҳеч қандай оғриқ сезилмайди. Касаллик ён тарафни яхши кўра олмасликдан бошланиб, кўриш аста ёмонлашиб боради, кўпинча бемор унинг ёмонлашаётганини сезмайди. Ён атрофни кўришни текшириш йўли билан касалликни билиб олиш мумкин.

ГЛАУКОМА (Кўксув) БОР ЙЎҚЛИГИНИ ТЕКШИРИШ

Касал бир кўзини бирор нарса билан беркитсин ва очиқ кўзи билан рўпарасида турган нарсага қарасин. Касал боши орқасидан иккала тарафдан ҳам келаётган қўлларни кўра олишига эътиборингизни қаратинг.

Одатда қўллар биринчи бор мана бу жойдан кўрина бошлайди.

Глаукомада бармоқлар ҳаракати биринчи бор деярли бемор рўпарасида кўрина бошлайди.

Агар касаллик эрта аниқланса, махсус кўз томчилари (Пилокарпин каби) ёрдамида кўрликнинг олдини олиш мумкин. Дорининг миқдори кўз босимини ўлчашни биладиган шифокор томонидан вақти-вақти билан текширилиши керак. Томчилардан касалнинг умри давомида фойдаланиш керак. Иложи бўлса, операция билан даволаш энг ишончли йўлдир.

Олдини олиш:

Ёши 40 дан ошган ва глаукомали қариндошлари бор одамлар кўзларининг босимини ҳар йили текширтириб туришлари керак.

КЎЗ ЁШ ХАЛТАЧАСИНИНГ ИНФЕКЦИЯЛАНИШИ (ДАКРИОЦИСТИТ)

Белгилари:

Бурун атрофи — кўзнинг ички паст қисмининг қизариши, оғриши ва шишиши. Кўз кўп ёшланади. Шишган жой аста-секин эзилиб кўрилганида, кўзнинг қирғоғида йиринг томчиси пайдо бўлиши мумкин.

Даволаш:

- ◆ Иссиқ компресслар қилинг.
- ◆ Кўз ичига антибиотикли дори томизинг ёки мазь(суртма) қўйинг.
- ◆ Пенициллин қабул қилинг (421-бет).

АНИҚ КЎРА ОЛМАСЛИК МУАММОЛАРИ (САБАБЛАРИ)

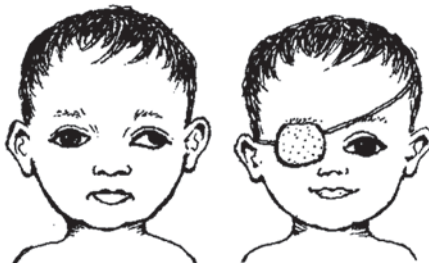
Яхши кўра олмайдиган ёки китоб ўқиганда боши ёки кўзи оғрийдиган **болаларга** кўзойнак керак бўлиши мумкин. Кўзларини махсус кўз жадвали билан текшириб кўринг. Яхши кўра олмайдиган болалар, кўз шифокорига муурожаат қилиши керак.

Йиллар ўтган сари **ёши катта одамларнинг** олдидаги нарсаларни аниқ кўришга қийналиши табиийдир. Ўқиш учун кўзойнаклар кўпинча ёрдам беради. Сизга 40 см. узоқликдаги нарсаларни аниқ кўрсата оладиган кўзойнакни танлаб олинг. Агар кўз ойнаклар ёрдам бермаса кўз шифокорига учранг.

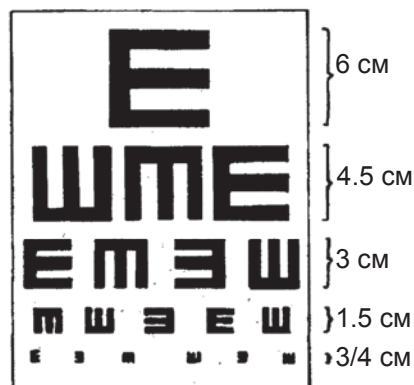
ҒИЛАЙЛИК ВА УНИНГ ТУРЛАРИ

Агар кўз, баъзан ўзидан ўзи мана бундай четга қараб кетадиган бўлса, аммо тўғрига қараганда нормаллашса, одатда бундан хавотирланмасангиз ҳам бўлади. Вақт ўтган сари кўз яхшиланиб кетади. Лекин кўз доим бошқа тарафга қараб турадиган бўлса ва боланинг ёшлигида бунга даво қилинмаса, у ҳеч қачон шу кўзи билан яхши кўрмаслиги мумкин. Боланинг соғлом кўзига боғлам қўйиш, операция ёки махсус кўзойнаклар кераклигини билиш учун иложи борича кўз шифокорига муурожаат қилинг.

Агар операция қилинса, у кўзни тўғрилаши ва боланинг кўринишини ўзгартириши мумкин, лекин кечикиб қилинган операция касал кўзни яхшироқ кўрадиган бўлишига ёрдам бера олмайди.

МУҲИМ: Хар бир боланинг кўриш қобилияти иложи борича эртароқ текширилиши керак (тахминан 4 ёшларда). Бунда сиз махсус „Е“ шаклли жадвални ишлатишингиз мумкин. Муаммо фақат бир кўзда эканлигини аниқлаш учун ҳар иккала кўзни ҳам алоҳида-алоҳида текширинг. Агар боланинг кўриш қобилияти иккала кўзда ҳам ёмон бўлса, кўз шифокорига мурожаат қилинг

НИНАЛОҒИЧ (ГОВМИЧЧА)

Кўз қовоғининг четида, киприклар олдида ёки ичкарида қизил, шишган тугунча пайдо бўлади. Даволаш учун бироз туз солинган илиқ сувли компресслар қўйинг. Кунига 3 маҳал антибиотикли кўз мазини ишлатиш янги говмиччанинг пайдо бўлиши олдини олади.

ПТЕРИГИУМ

Кўзнинг бурун тарафидаги оқ қисмидан ўсиб чиқиб, аста-секин мугуз пардасигача етиб борадиган қалин, гўштор ўсимта; қисман қуёш нури, шамол ва чанг таъсирида пайдо бўлади. Тўқ қора рангли кўз ойнак таъсирланишни камайтириб, птеригиумнинг ўсишини секинлаштиради. У қорачиққа ўсиб боргунга қадар операция қилиниши керак.

Афсуски, кўпинча операциядан сўнг ҳам птеригиум қайта ўсиб чиқади. Кўз қичиши ёки қизишини пасайтириш учун сиз совуқ компресслар қилишингиз мумкин.

МУГУЗ ПАРДАНИНГ ШИЛИНИШИ, ЯРАЛАНИШИ ЁКИ ЧАНДИҚЛАНИШИ

Мугуз парданинг жуда нозик, юпқа юзаси шилинганда, ёки бирор инфекция орқали шикастланганда **мугуз пардада** оғриқли **яра** пайдо бўлиши мумкин. Ёруғликда яхши тикилиб қарасангиз, мугуз парданинг юзида кул рангли ёки унчалик ялтирамайдиган доғни кўришингиз мумкин.

Агар касал яхшилаб даволанмаса, мугуз парда яраси кўрликка олиб келиши мумкин. 7 кун давомида кунига 4 маҳалдан антибиотикли кўз мазидан кўйинг, Пенициллин ишлатинг (629-бет) ва кўзга юмшоқ боғлам кўйинг. Агар кўз 2 кун ичида яхши бўлмаса, шифокорга учранг.

Мугуз пардадаги чандиқ бу оғриқсиз оқ доғдир. У мугуз парда яраси битиб кетганидан кейин, куйган жой ёки кўзнинг бошқа жароҳатлари тузалганидан кейин қолган бўлиши ҳам мумкин.

Агар касалнинг иккала кўзи ҳам кўрмай қолса-ю, лекин у ҳали ҳам ёруғликни сезаётган бўлса, бир кўз операцияси (мугуз парда трансплантацияси) унинг қайта кўришига ёрдам бериши мумкин. Лекин бу, қимматга тушади.

Агар бир кўзда чандиқ бўлса, бошқаси эса яхши кўрса, операция қилдирмаганингиз маъқул. Соғ кўзингизни жароҳатлардан эҳтиёт қилинг.

КЎЗ ОҚИГА ҚОН ҚУЙИЛИШИ

Кўз оқида қон сингари қизил, оғриқсиз доғ бўлишига сабаб баъзан бирор оғир нарсани кўтариш, қаттиқ йўталиш (кўкйўтал сингари) ёки кўзга зарб тегиши ва бошқалардир. Ушбу ҳол, кичик томирнинг ёрилишидан келиб чиқади. Бу ҳолат хавфсиздир, у ҳам кўқарган жойдек 2 ҳафтада ўз-ўзидан йўқолиб кетади.

Янги туғилган чақалоқ кўзларида кичик қизил доғлар бўлиши оддий ҳолдир. Даволашнинг ҳожати йўқ.

МУГУЗ ПАРДА ОРҚАСИГА ҚОН ҚУЙИЛИШИ (ГИФЕМА)

Мугуз парда орқасига қон қуйилиши хавф белгисидир. У кўпинча кўзга мушт каби тўмтоқ нарса билан урушдан келиб чиқади. Агар кўз оғриси ёки кўра олмаса касални тезлик билан кўз мутахассиси олдига олиб боринг. Агар кўз қаттиқ оғримаса, кўра олса касални ётқизинг ва бир неча кун дам олдириг.

Агар бир неча кундан сўнг оғриқ зўрайса, бу ҳолат кўзнинг қаттиглашиши (глаукома, 415-бет) бўлиши мумкин. Касални **тезда** кўз шифокорига олиб боринг.

МУГУЗ ПАРДА ОРТИДАГИ ЙИРИНГ (ГИПОПИОН)

Мугуз парда ортидаги йиринг қаттиқ *яллиғланиш* белгисидир. У баъзан мугуз парда яралари туфайли пайдо бўлади ва кўз хавф остида эканлигидан дарак беради. Пенициллин(629-бет) ишлатинг ва тез тиббий ёрдамга мурожаат қилинг. Агар яра тўғри даволанса, гипопион ўз-ўзидан йўқолиб кетади.

КАТАРАКТА (ГАВҲАР ХИРАЛАШУВИ)

Бунда кўз қорачиғи ортидаги кўз гавҳари хиралашади ва натижада, сиз кўзга ёруғлик туширганингизда қорачиғи кулранг ёки оқ бўлиб кўринади. Катаракта кўпинча катта ёшли одамларда учрайди, аммо ёш чақалоқларда ҳам камдан кам ҳолларда учраб туради.

Агар ушбу касаллик туфайли кўздан қолган одам қоронғулик ва ёруғликнинг фарқига борса, ҳаракатларни кўра олса, операция ёрдамида унинг кўзи тузатилиши мумкин. Лекин ҳозирги пайтда операция йўли билан кўзга сунъий гавҳар қўйилмоқда. Агар кўзга сунъий гавҳар қўйилса, кўзойнак тақиш керак эмас. Катарактада дорилар ёрдам бермайди.

ШАБКЎРЛИК. КЎЗ ҚУРУҚЛИГИ (КСЕРОФТАЛМИЯ) (А ВИТАМИНИНИНГ ЕТИШМАСЛИГИ)

Ушбу касаллик 1-5 ёшгача бўлган болаларда кўп учрайди. Бу касаллик А витаминни етарли истеъмол қилмасликдан келиб чиқади. Агар касаллик вақтида аниқланиб, даволанмаса бола кўр бўлиб қолиши мумкин.

Белгилари:

• Дастлаб бола **шабкўр** бўлиши мумкин. Бола оқшомда бошқалардек яхши кўра олмайди.

• Кейинчалик кўзлар нами қочиб, **қурий бошлайди** (ксерофтальмия). Кўз оқи ўз ялтироқлигини йўқотиб, буруша бошлайди.

Ҳаммабоп Тиббиёт Қўлланмаси 2013

- Кичик кул ранг пуфакчасимон доғлар ҳам пайдо бўлиши мумкин.

- Касаллик зўрайган сари мугуз парда қуруқшаб, хиралашиб боради ва кичик чуқурчалар пайдо бўлиши мумкин.

- Сўнг мугуз парда кўп ўтмай юмшаб қолиши; шишиб чиқиши ва ҳатто ёрилиб кетиши ҳам мумкин. Одатда ҳеч қандай оғриқ сезилмайди. Инфекция тушиши, чандиқ ёки бошқа шикастланишлардан бола кўр бўлиб қолиши мумкин.

- Ксерофталмия кўпинча бола бошқа бир ич кетиш, кўк йўтал, сил ёки қизамиқ каби касаликлар билан оғриганда бошланади ва оғирлашади. Касал ва озғин болаларнинг кўзларини **текшириб туриш** ва А витамини етишмаслиги белгиларига эътиборингизни қаратинг.

Олдини олиш ва даволаш:

А витаминга бой овқатларни истеъмол қилиш йўли билан, шабкўрликнинг олдини олиш осон.

Қуйидагиларни қилинг:

- Иложи бўлса, болани 2 ёшга тўлгунга қадар эмизинг.

- Бола 6 ойлик бўлгандан сўнг, А витаминига бой тўқ яшил баргли сабзавотлар, ошқовоқ, сабзи каби сариқ ёки тўқ сариқ рангли мева ва сабзавотлардан бериб туриш. Сут, тухум ва жигарлар ҳам А витаминига бой.

- Агар бола юқоридагиларни истеъмол қила олмаса ва шабкўрлик ёки ксерофталмия бошланган бўлса, ҳар 6 ойда 200.000 ЕД. миқдорида А витамин (Ретинолнинг капсула ёки суюқ шаклидан 60 мг.) (705-бет) бериб туриш. 1 ёшга тўлмаган болалар 100.000 ЕД. миқдорида витамин олишлари керак.

Ҳаммабоп Тиббиёт Қўлланмаси 2013

- Агар аҳвол оғирлашиб кетган бўлса, биринчи кун болага 200.000, иккинчи кун яна 200.000 ЕД. миқдорида, кейин орадан 14 кун ўтказиб, 200000 ЕД. миқдорида витаминни такроран берасиз. 1 ёшга тўлмаган болалар, бу миқдорнинг яримини ичишлари керак (100.000 ЕД.).

- Ксерофталмия кўп учрайдиган жойларда ҳомиладорликнинг 2-яримида ҳамда эмизикли аёлларга ҳар 6 ойда А витаминдан 200.000 ЕД. миқдорида бериб туринг.

ОГОҲ БЎЛИНГ: А витамини кўп истеъмол қилинса, заҳарли таъсир кўрсатади.. Юқорида айтилган миқдордан ортиқ берманг.

Агар боланинг муаммолари кучайса, мугуз пардаси хиралашса ва унда шишган жой ёки чуқурчалар пайдо бўла бошлаган бўлса, тиббий ёрдамга мурожаат қилинг. Бола кўзига боғлам қўйилиб, ўша заҳоти унга 100 000 ЕД. миқдорида А витамин укол қилиниши керак.

Тўқ яшил баргли сабзавотлар, сариқ ва тўқ сариқ рангли мева, сабзавотлар, болани кўр бўлиб қолишдан сақлайди.

КЎЗ ОЛДИДАГИ КИЧИК ДОҒЛАР ЁКИ КЎЗ ЖИМИРЛАШИ

Баъзи ёши катта одамлар ёруғ ва оқ нарсага (девор, осмон) қараганларида кўз олдиларида кичкина доғлар жимирлаб туришидан шикоят қиладилар. Доғлар у ёқ бу ёққа ҳаракатланади ёки кўзга кичик пашшалардек кўринади. Ушбу доғлар хатарли эмас ва уларни даволашнинг кераги йўқ. Лекин улар бирдан кўп бўлиб кўринса ва кўриш майдонининг бир тарафига туша бошласа, тиббий ёрдам керак бўлиши мумкин (кўз тўр пардасининг кўчиши).

Тез тиббий ёрдамга мурожаат қилинг.

БИР НАРСАНИ ИККИТА КЎРИШ

Бир нарсани иккита кўришнинг сабаблари кўп бўлиши мумкин.

Агар бундай ҳол бирдан, сурункали бўлса ёки аста кучайиб борса, бу жиддий бўлиши мумкин. Тиббий ёрдамга мурожаат қилинг.

Агар бир нарсани иккита кўриш вақти-вақти билан юз берса, бу қувватсизлик, ўта чарчаш, силла қуришидан ёки овқатга ёлчимасликдан бўлиши мумкин. Яхши овқатланиш хусусида, 12-Бобни ўқинг ва иложи борича яхши овқатланинг. Агар кўриш қобилиятингиз яхшиланмаса, тиббий ёрдамга мурожаат қилинг.

Кўриш қобилияти сусайганда махсус касалхоналарда дори-дармон билан даволашнинг фойдаси йўқ ва бу пулингизни бекордан бекор сарфлашдир.

Кўз врачига мурожаат қилинг ва у кўзингизни текширгандан сўнг ўзингизга мос келган кўзойнақларни тавсия этади.